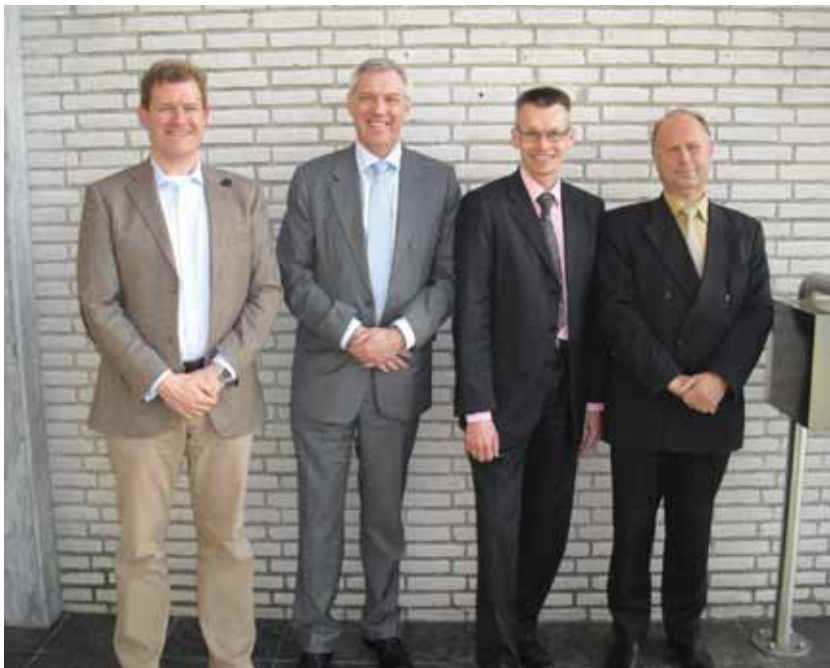

Herziening beroepsregels nadert voltooiing

Sinds 2006 is de Commissie Herziening Beroepsregels actief. Deze commissie is ingesteld naar aanleiding van de invoering van het Reglement Gedragscode (de *Code of Ethics*). Toen dit reglement werd ingevoerd als voorbereiding op het IFAC-lidmaatschap, is de noodzaak onderkend om de structuur van onze Gedrags- en Beroepsregels eens kritisch onder de loep te nemen en zo nodig te herzien, ook in het perspectief van de wens om –zover relevant– de aansluiting te zoeken met de *International Standards on Auditing (ISA)*.

De Commissie Herziening Beroepsregels is als volgt samengesteld (vlnr): Jurgens van der Vlugt RE (Noordbeek IT-Audit) Rolf Daalder RE RA (Audit Dienst Defensie), Ronald van Langen RE RA (KPMG) en voorzitter Henk de Zwart RE RA RO (CONTRACT). Op de foto ontbreekt Frank Kossen RE (Duijnborgh Audit)

Als startpunt is een schematisch ontwerp gemaakt van het 'huis van de NOREA-regelgeving', waarin de verenigingsregels, gedragsregels, beroepsregels en richtlijnen zijn onderscheiden vanuit het perspectief van de diversiteit aan ledengroepen.

Sindsdien heeft de commissie voorstellen voor reglementen en richtlijnen voorbereid die door het bestuur ter goedkeuring aan de ledenvergadering zijn voorgelegd. Dit betreft de herziening van het Reglement Beroepsbeoefening in 2007, het Raamwerk en de Richtlijn Assurance-opdrachten per 2008, de invoering van het Reglement Kwaliteitsbeheersing NOREA per 1 januari 2009 en de vervanging van de verouderde Richtlijnen voor de Attestfunctie door de Richtlijn Documentatie (ISA 230) per 1 januari jl.

De Commissie Herziening Beroepsregels heeft altijd veel tijd genomen voor afweging en discussie, zowel intern als met de Vaktechnische Commissie, over de wijze waarop de internationale regels en standaarden moesten worden gewogen en

geïnterpreteerd. Het uitgangspunt was daarbij enerzijds de vraag in hoeverre de betreffende regels relevant zijn voor de Nederlandse beroepspraktijk van IT-auditors en anderzijds de doelmatigheid en effectiviteit van de regelgeving, waarbij de discussie *rule based* versus *principle based* ook steeds heeft doorgeklonken. Dit is ook de belangrijkste reden waarom in enkele opzichten de voorkeur is gegeven aan een eigen interpretatie van de oorspronkelijke IFAC-teksten boven de Nederlandse (NIVRA)-vertaling of -bewerking omdat deze in enkele opzichten (te) veel meer regels en details vanuit het perspectief van Financial Audit bevatten dan naar het oordeel van de commissie nodig of wenselijk zou zijn. Tevens is waar nodig de uitwerking aangevuld met voor de Nederlandse beroepspraktijk relevante onderwerpen of accenten

OPDRACHTAANVAARDING

In de komende voorjaarsvergadering staat de concept-Richtlijn Opdrachtaanvaar-

ding (ISA 210) ter vaststelling op de agenda. Ook bij deze richtlijn is wederom kritisch gekeken naar de relevantie voor de IT-auditpraktijk. De oorspronkelijke IFAC-richtlijn is sterk gericht op het aanvaarden van assurance-opdrachten voor financiële verantwoordingen. Daarom is ook voor deze richtlijn de hiervoor beschreven gedragslijn gevolgd, wat heeft geleid tot het schrappen van diverse - voor IT-auditors - niet relevante artikelen in deze conceptrichtlijn.

ADVIES

Een andere en steeds terugkerende discussie betrof de vraag in hoeverre de regelgeving ook van toepassing is op de adviesopdrachten die door IT-auditors worden uitgevoerd. Vooralsnog gelden de reglementen, regels en richtlijnen voor 'alle professionele diensten', waarbij voor wat betreft de documentatierichtlijn wel een inperking is gemaakt tot de professionele diensten waarbij sprake is van een (eind) rapport. Toch is onder auspiciën van de ■

Commissie Herziening Beroepsregels een Werkgroep Adviesopdrachten gevormd die gaat proberen om een nadere definitie en afbakening van de adviesrol te komen en die ook zal adviseren over de relevantie van de regelgeving in dat verband. Zie onderstaand artikel: 'Een audit is geen advies, soms wel assurance.'

VAN COMMISSIE HERZIENING NAAR COMMISSIE BEROEPSREGELS

Met de definitieve vaststelling van deze richtlijn komt ook het einde van de taakopdracht van de Commissie Herziening Beroepsregels in beeld. Op basis van voortschrijdend inzicht is overigens

onlangs door het bestuur vastgesteld dat de ontwikkelingen op het gebied van beroepsreglementering een permanente Commissie Beroepsregels rechtvaardigen. De huidige commissie maakt in dat verband dan ook een 'doorstart'. ■

Een audit is geen advies, soms wel assurance

In de wandelgangen, zowel bij diverse interne als externe IT-auditafdelingen als bij meerdere NOREA-commissies, blijkt nogal eens spraakverwarring te ontstaan over de termen 'assurance', 'audit' en 'advies'. Wat is nu wat, en wanneer en waarom? In dit artikel wordt getracht een parti-pris schets te geven van de discussie en die verder aan te zwengelen.

JURGEN VAN DER VLUGT

Het is genoegzaam gemeld: We zijn als NOREA geaffilieerd lid van de IFAC, met een 'verplichting' om welwillend te staan tegenover het zo veel mogelijk – voor zover van toepassing! – aansluiten op de IFAC-regelgeving. *Alignment* is iets totaal anders dan klakkeloos kopiëren... Wel waren en zijn er zinvol geachte aanvullingen op onze regelgeving. Maar die waren niet goed in te passen in het aloude raamwerk van de GBRE. Herbezinning was nodig, en er werd een behoefte duidelijk aan meer overzicht om te kunnen bepalen welke regels wanneer van toepassing zouden kunnen zijn. Ook was niet meer helder of er voldoende mate van dekbaarheid, om de vakterm 'volledigheid' maar niet te hoeven noemen, was van bestaande en eventueel te ontwerpen regels. Daarom is op een gegeven moment 'Het Huis' (zie figuur) van NOREA-regels tot stand gekomen; u kent het wel uit het jaarboek 2009/2010.

In het Huis is te zien dat ons werk in wezen uit twee werksoorten bestaat: aan de ene kant zien we het (be)oordelen, dat noodzakelijkerwijs betrekking heeft op objecten die 'zijn', in het verleden of het heden. Anders is er niets te beoordelen, laat staan met Soll en Ist (sic). Aan de andere kant staat het vaststellen, ik bedoel het voorspellen van de toekomst, en het geven van onze visie wat te doen staat. Adviseren dus. Daar adviseren voor het verleden of heden weinig (geen) *value* biedt, gaat dat over de toekomst. Ik verzijn dit niet;

leest u er de Statuten nog maar eens op na: Het werk van de IT-auditor bestaat uit oordelen en adviseren.

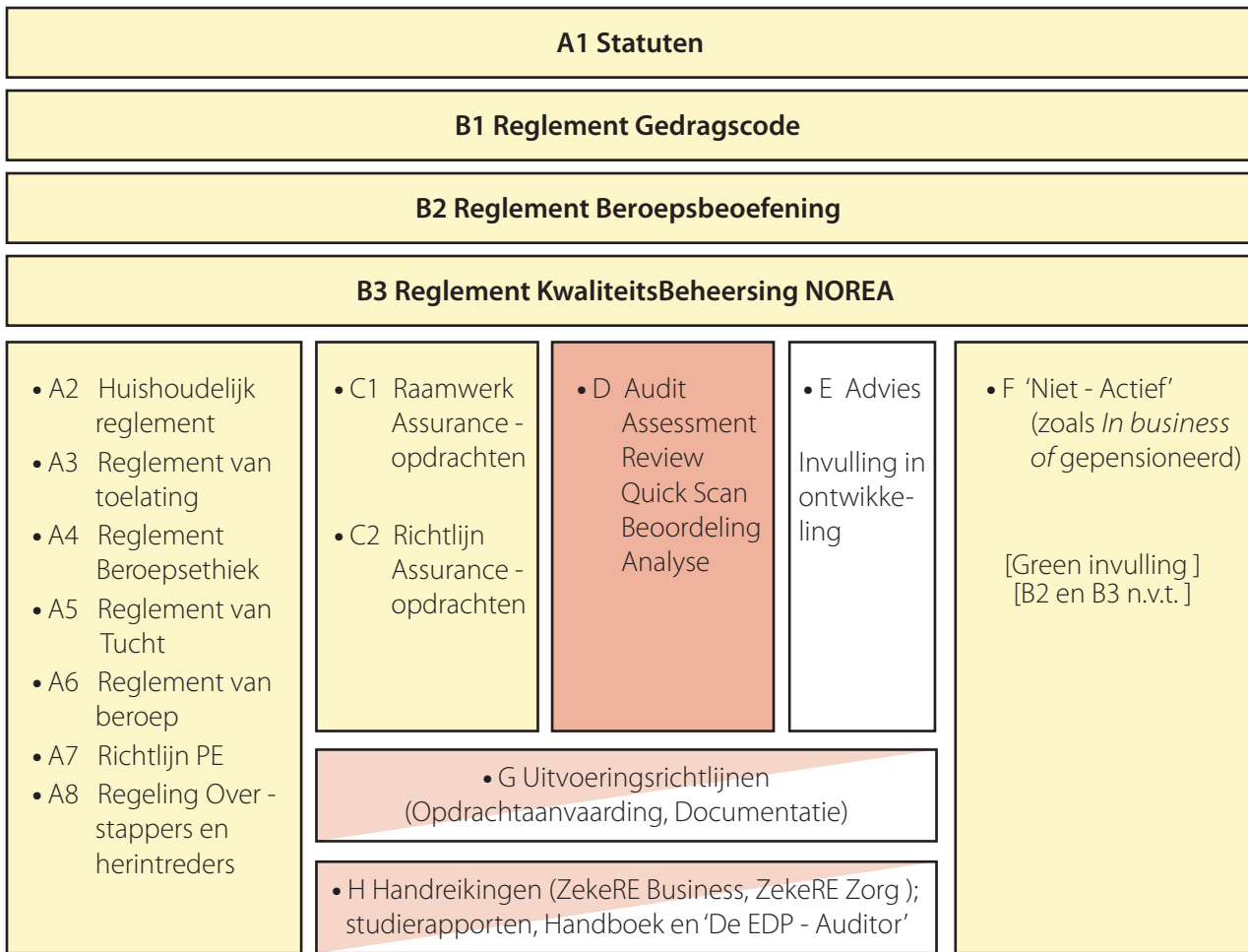
Maar nu staat er in het Huis niet een twee-, maar een driedeling. Hoe zit dat?

AUDVIEST?

Eenzijds werd gaandeweg het nauwkeu-riger reguleren van assurance-diensten conform het IFAC-regime (waarin een forse dosis attestatie-based jaarrekeningcontrole doorklinkt) duidelijk dat er meer is in ons leven dan dat. Bij gebrek aan inzicht, werd dat nogal eens op de hoop (?) van 'advies' gegooid en dat was het wel.

En, hoe zit het met aanbevelingen bij bevindingen? Die zijn een beetje tweede natuur, al worden ze ten onrechte regelmatig verward met een 'natuurlijke advies-functie'. Ze zijn toch noodzakelijk om nog van enige toegevoegde waarde van een audit te kunnen spreken? Een audit, zelfs al is die niet zo 'platgeslagen' met regels en bezweringsformules als een assurance-opdracht, krijgt anders door de klant zo weinig waarde toegekend, toch?

Helemaal waar, maar aanbevelingen zijn wel vreemde eenden in de bijt. Aanbevelingen zijn namelijk een eenvoudige vorm van advies, toegevoegd aan audits. 'In principe' is er helemaal geen noodzaak of verplichting om aanbevelingen op te nemen bij bevindingen en bedenk dat ze allerlei collisie-issues met zich meebrengen.

Figuur: 'Het Huis' van NOREA-regelgeving

Daarom is er overigens voor gekozen het item 'Aanbeveling' juist wel mee te nemen in de NOREA-werkgroep Adviesdiensten die bezig is met een studie naar het fenomeen 'Advies'. De werkgroep richt zich op zaken als het onderscheid tussen advies en audit, en advies en begeleiding. Hoe noemen we een onderzoek dat tot een Powerpoint-presentatie leidt en waarover spreken we als we oordelen welk pakket het beste bij een klant past? Ook komen allerlei proces- en inhoudskenmerken van audit, advies en andersoortig werk aan de orde alsmede kwaliteitsaspecten. Wie erin duikt, komt een zee aan varianten en variaties tegen – bij deze ook aan u het verzoek van de werkgroep om op al deze punten een zinnige bijdrage te leveren. Maar dit terzijde. In het beoordelen van iets dat is, ligt dus de essentie van audit-werk. Daartegenover is een van de kenmerken van een advies dat er geen object is, al of niet

abstract gedefinieerd, waarvan de kwaliteitsaspecten momentaan kunnen worden beoordeeld. De eigen indruk geven over hoe de toekomst zal zijn, leidt tot advies met alle onzekerheden van dien. Een audit gaat over het beoordelen van iets, object(en) en/of aspect(en), dat al bestaat. Een advies gaat over de toekomst. De tegenstelling in karakter kan niet vaak genoeg worden benadrukt. *Wovon man nicht spreken kann, muss man darüber schweigen?* Neen. Men kenne de zin die voorafgaat aan deze quote (nou ja) die ten onrechte aan Wittgenstein's Tractatus wordt ontleend. Maar dat wist u zelf ook wel. En nee, een adviesgerichte audit is niet een vrij soort audit met een advies als conclusie, maar is een klus met twee te onderscheiden delen namelijk een audit en een adviesopdracht, beide met hun eigen respectievelijke kenmerken en invulling. Tot zover over audit versus advies.

AUDIT VERSUS ASSURANCE?

Anderzijds, velen halen assurance en audit door elkaar. Niet vreemd; in de buitenland die wij in Nederland door de bank genomen veel te *rule based* vinden denken, is de gedachte aan zo iets als een audit die geen assurance-opdrachttuitvoering zou zijn, een gruwel: Stel je voor dat we ons niet kunnen verschuilen achter het slechts uitgevoerd hebben van wat regeltjes! Maar dat betekent geenszins dat wij mee moeten gruwelen over de grondslag van ons vak, namelijk het *professional judgement*. Dat judgement is immers op velerlei plaatsen al in de reglementen opgenomen als 'ontsnappingsmogelijkheid' voor eigen weging en situationele interpretatie. Dit dan met name voor auditors die zich anders met al hun stijfheid en robotachtig gedrag al te zeer onmogelijk zouden maken bij klanten. Maar let op: bij professional judgement *there's no* ■

free lunch, zodat een evenredige toename van de aansprakelijkheid voor de auditor op die weging en interpretatie(s) ontstaat ...! Wie enerzijds vrije ruimte wil, en anderzijds niet verantwoordelijk wenst te zijn voor de invulling van die ruimte, is zijn factuur niet waard.

En gelukkig is het in de praktijk al voor de overgrote meerderheid van de uitgevoerde opdrachten zo dat niet aan alle criteria voor verplichte assuranceopdrachtverklaring wordt voldaan. Daarmee hoeft de betreffende opdrachtuitvoering dus niet noodzakelijkerwijs aan alle assuranceopdrachtregels voldoen. U kent ze nog wel, de vijf criteria: Geschikt object, toepasbare en beschikbare toetsingsnormen, toereikende informatie, schriftelijk rapport en rationeel doel. Indien daaraan wordt voldaan, *mag* de opdracht als assuranceopdracht worden aangenomen. Althans, zo is de formele regel te interpreteren. Nee, niet duidelijk is dat daar had moeten staan: *moet* interpreteren.

En/of loopt u altijd al bewust of onbewust om *deze* vijf criteria heen om de ruimte te houden om naar eigen goeddunken de opdracht uit te voeren? Wel, dan bent u dus niet alleen. En dergelijk werk noemen we nog steeds audits.

Daarbij dient u wel te letten op de vier 'vrijstellingsvoorwaarden' uit het Raamwerk Assurance; kent u ze? Het zijn niet de omgekeerden van de vijf criteria van hierboven, maar:

- Oordelen, standpunten of uitspraken zijn van ondergeschikte betekenis binnen de opdracht;
- Rapportcirculatie/gebruik is beperkt;
- Schriftelijk is vastgelegd dat het geen assurance-opdracht betreft;
- En dat staat ook zo in het rapport.

Pas als aan deze vier 'vrijstellingsvoorwaarden' is voldaan, mag u de audit verder

'gewoon' uitvoeren en toch (eind)oordeelen. Men leze hierover *Het Stramien voor assurance-opdrachten* van Eimers en Verkruijsse in MAB 12, 2006 nog eens op na.

Wie vervolgens op zoek gaat naar de specifieke regels voor audits-niet-zijnde-assuranceopdrachten, vindt een grijs gebied. Zo staat het ook in het Huis. Inderdaad, als de assurance-regels niet gelden, is er weinig dat wél geldt qua inhoudelijke eisen. Ja, de Statuten en de Reglementen Gedragscode, Beroepsbeoefening, Kwaliteitsbeheersing NOREA, en Dossiervorming gelden nog wel. Maar het Raamwerk en de Richtlijn Assurance zijn niet (verplicht!) van toepassing. Wat er in Raamwerk en Richtlijn staat, mag vrijwillig en naar keuze van toepassing worden verklaard – en moet vanaf dan natuurlijk worden gehandhaafd, er mag dan niet alsnog willekeurig worden genegeerd. Naar de geest doen we dat ook vaak, maar het hoeft niet. Kunnen we blij zijn met het grijze gebied? Nou ja, het geeft wel lekker vrije ruimte.

Willen we wat doen aan het grijze gebied? Wellicht. De NOREA wil toch zorgen dat RE-werk door standaardisatie en controleerbaarheid tot een hoge(re) bodem onder de kwaliteit van werk leidt, nietwaar? Maar of het invullen met regeltjes haast heeft, is een ander verhaal.

Hoe dan ook, het is geheel overbodig om het grijze audit-niet-zijnde-assurancegebied maar op een hoop te vegen met de vooralsnog witte vlek van het qua karakter zo andere advies. Dat geeft alleen maar verwarring voor degenen (klanten) die de Nederlandse taal machtig zijn en dus begrijpen dat 'audit' en 'advies' twee totaal verschillende dingen zijn. Om kort te gaan: een audit is geen advies noch andersom. Een audit is nog geen assurance, maar wel andersom.

En: assurance, alleen maar audit, of zelfs maar advies: laten we discussiëren. Bijvoorbeeld op het symposium bij de aanstaande ledenvergadering, 10 juni 2010. ■

Dr. J. (Jurgen) van der Vlugt RE CISA is senior manager voor advies- en auditdiensten op gebied van IT-governance en risicobeheer bij Noordbeek BV. Tevens is hij lid van een aantal NOREA-commissies en lid van de Global Ethics Committee van de ISSA. Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven.

Ledenvergadering en seminar voorjaar op donderdag 10 juni 2010 in Doorn

De volgende NOREA-ledenvergadering (ALV) vindt plaats op donderdag 10 juni 2010 in conferentiecentrum Zonheuvel, Amersfoortseweg 98, 3941 EP te Doorn. Het seminar over de 'RE als adviseur' begint om 14.30 uur. Ontvangst van de deelnemers vanaf 14.00 uur. Aanvang ledenvergadering: 17.00 uur. De bijeenkomst wordt besloten met een borrel en buffet.

Op de agenda voor de ledenvergadering staat in elk geval de kandidaatstelling voor het bestuur, de jaarrekening/het jaarverslag 2009 en de Ontwerp-Richtlijn Oprachtaanvaarding (ISA 210). Deze

richtlijn is voorzien ter vervanging van de Richtlijn Opdrachtverwerving en aanvaarding ('Richtlijnen voor de Attestfunctie'). De Commissie Herziening Beroepsregels heeft een wijzigingsvoorstel gemaakt, gebaseerd op de nieuwste draft/vertaling evenals de reacties en commentaren naar aanleiding van de vorige consultatieronde. De agenda en vergaderstukken voor de ledenvergadering zijn te raadplegen via de NOREA-website: www.norea.nl. Daar treft u ook de informatie aan over de aanmelding voor het seminar en/of andere NOREA-activiteiten. ■

NOREA
de beroepsorganisatie van IT-auditors

Nieuwe leden

IN MAART 2010 ZIJN INGESCHREVEN IN HET REGISTER VAN GEKWALIFICEERDE IT-AUDITORS (RE'S):

drs. M. Bilici Köksal
drs. M. Bosch EMITA
ing. M.A. de Bruijn
ing. J.M.A. Conquet EMITA CISA
W. Dullaart MSc
A.G. Geerts
drs. A.W. van der Graaff
H. Haq EMITA
ing. M. van der Krift
drs. B.L.M. Meegdes CISA CISSP
drs. S.B. Reerink CISSP
drs. M.J.P. de Rooij
drs. T.M. Roosenschoon
R. Smit
drs.ing. J. Taphoorn

Schildstraat 21
Van Marsbergenstraat 91
Vlamingstraat 63
Postelkamp 6
Herradesstraat 17
Gerbrand Bakkerstraat 78A
Van der Dussenstraat 9 A2
Graan voor Visch 15305
Freulepark 2
Jasmijnstraat 1
Lanen 85 A
Reinier Claeszenstraat 49
Verdiplein 76
Professor Poelslaan 22 C
Laan door de Veste 70

5632 EL EINDHOVEN
2134 LV HOOFFDORP
2611 KS DELFT
6652 BE DRUTEN
3312 NK DORDRECHT
9713 HM GRONINGEN
3039 TA ROTTERDAM
2132 EK HOOFFDORP
7207 KD ZUTPHEN
2165 CB LISSERBROEK
8861 CC HARLINGEN
5021 VJ TILBURG
5049 NP TILBURG
3028 ER ROTTERDAM
5708 ZZ HELMOND

Colofon

Colofon

De IT-Auditor (voorheen *de EDP-Auditor*) is een uitgave van NOREA, de beroepsorganisatie van IT-auditors.

Redactie

A. Bouazza RE CISA, M. M. Buijs RE RI,
drs. Th. M. J. Gerritse RE, drs. W.T. Houwert RE,
prof. dr. G.J. van der Pijl RE,
drs. E.J.M. Ridderbeek RE CISA,
ir. C. L. Wauters RE, drs. Th. Wijsman RE

Hoofredactie

prof. dr. G.J. van der Pijl RE

Adjunct-hoofredacteur

drs. Th.M.J. Gerritse RE

Eindredactie

J. Calma
LVB Networks
j.calma@lvpnets.nl

Uitgever

Heleen Kooistra, heleen.kooistra@reedbusiness.nl
Reed Business bv
Postbus 152, 1000 AD Amsterdam
Tel.: 020-5159222, www.elsevierfiscaal.nl

Abonnementen

'De IT-Auditor' wordt kosteloos aan de leden van de NOREA verzonden. De abonnementsprijs voor niet-leden bedraagt voor 2010 € 94,08 excl. btw. (Studentenprijs € 31,80) De verzendtoeslag voor België bedraagt € 7,37 en voor de Nederlandse Antillen en overige landen € 22,85. De prijs van losse nummers is € 26,45 excl. btw.

Per jaar verschijnen 4 nummers.

Een abonnement kan worden beëindigd door schriftelijk vóór 1 november van een lopend jaar op te zeggen. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement met een jaar verlengd. Bij betaling via acceptgiro zullen wij een bedrag van € 2,50 (incl. btw) aan acceptgiro-kosten in rekening brengen.

Afdeling Customer Contact

Postbus 808, 7000 BA Doetinchem
Telefoon 0314-358358, Fax 0314-358161
E-mail customercontact@reedbusiness.nl
www.elsevierfiscaal.nl

Copyright

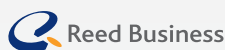
Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen, schemas of tekeningen uit deze uitgave is slechts toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. ISSN 0929-0583

Bijdragen

De redactie nodigt lezers uit een bijdrage te leveren aan 'de IT-Auditor'. U kunt uw bijdrage sturen naar de eindredactie.

Advertenties

Reed Business Media Amsterdam
Postbus 152,1000 AD Amsterdam
Telefoonnummer 020-5159657
Faxnummer 020-5159633
www.reedbusinessmedia.nl
info@reedbusinessmedia.nl
Geldend advertentietarief 1-1-2010

Nederlands
uitgeversverbond

**Groep uitgevers voor
vak en wetenschap**

Agenda

20 mei 2010

NOREA en NIVRA Young Profs: XBRL of Lego? ISVW-hotel Leusden

25 mei 2010

Actuele Regelgeving voor RE's, thema- en discussiebijeenkomst, VUrORE Amsterdam

27 mei 2010

Actuele Regelgeving voor RE's, thema- en discussiebijeenkomst, Regio Apeldoorn (PinkRoccade)

1 juni 2010

Actuele Regelgeving voor RE's, thema- en discussiebijeenkomst, Regio Noord

1 juni 2010

Actuele Regelgeving voor RE's, thema- en discussiebijeenkomst, Regio Zuid (TiasN-imbis Tilburg)

7 juni 2010

Actuele Regelgeving voor RE's, thema- en discussiebijeenkomst, ESAA (Erasmus Universiteit) Rotterdam

10 juni 2010

Ledenvergadering en voorjaarseminar Conferentiecentrum Zonheuvel Doorn

22 september 2010

ISACA/NOREA IT-auditorsdag 2010, Congrescentrum Amstelveen

Uit het cursusaanbod voor IT-auditors

22 juni 2010

NOREA/VERA-cursus Trends in IT, Nieuwegein

30 juni 2010

NOREA/VERA-cursus IT-REcht, Nieuwegein